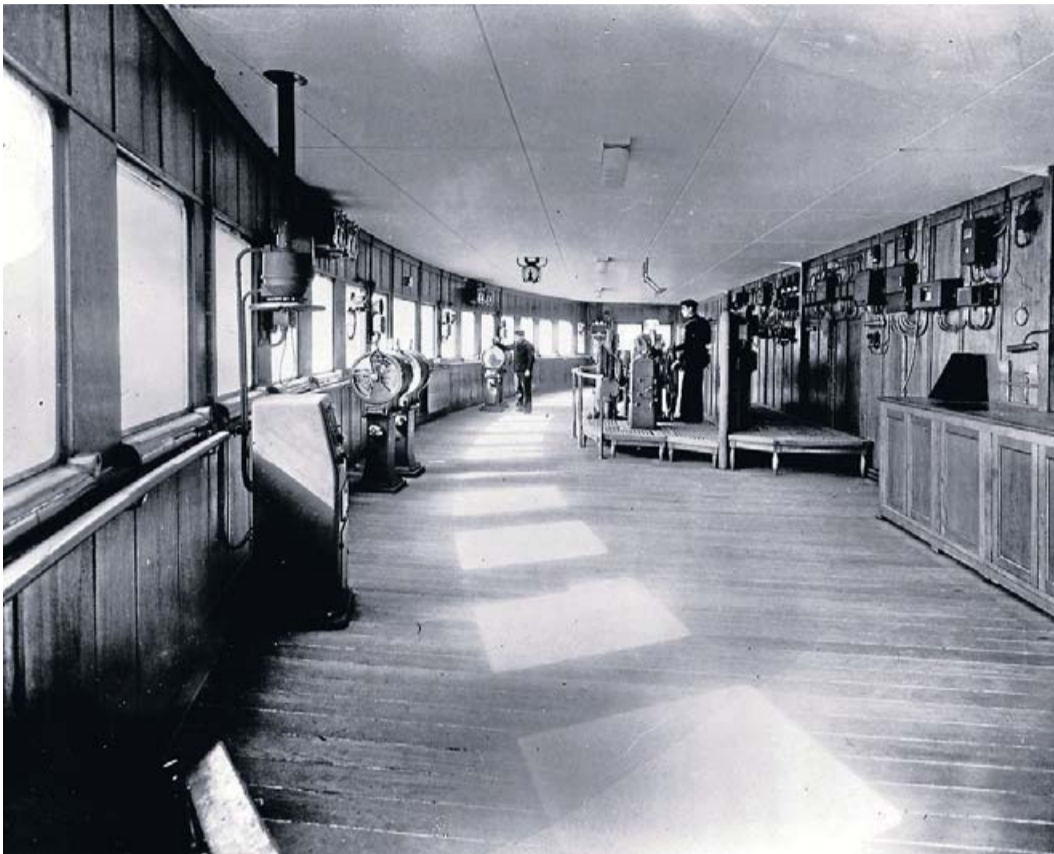

Per què és enlluernador un llibre de putaners i sifilítics

GETTY

ANNA BALLBONA

A la primera pàgina d'aquesta novel·la de Nikos Kavadias, a la divuitena ratlla, un jove oficial de pont en pràctiques anuncia al radiotelegrafista que li ha "sortit una cosa". I la cosa és una ombra que esdevé central i permanent, la sífilis, els seus estralls i la por a contraure-la. A través d'aquest nano, del radiotelegrafista i d'un cor de veus de mariners desorientats i perduts, Robinsons en una deriva eterna, insalvable, veiem alçar-se la sordidesa, el desconcert, el fàstic, la denigració de les dones -i de la condició d'humà del mariner mateix-, la misogínia, els bordells més magres, els traficquejos, els abusos, la mentida i la misèria. Però per sobre de tot això, encara, llamega el dubte, una tendresa rara feta a imatge de la salvatge en què viuen i un constant anar-se explicant històries i records, confidències cruces que forçosament seran a mitges i a mida dels interessos i dels silencis de qui les narra.

Guàrdia és, en primer terme, una novel·la sobre la vida abismal, antiromàntica, dels vaixells mercants i de la tripulació d'una època ja esbandida. Però és també un llibre sobre la solitud i sobre els condemnats, sobre la possibilitat de trobar salvaments circumstancials en el record, en l'amor (una idea molt masegada d'amor) i en les dones (en la santa trinitat de la mare, l'esposa, la prostituta i entre aquestes últimes, la que per alguna raó deixa un rastre diferent i la que és un mer objecte rebutjable). Tot això hi és: putaners fins al moll de l'os, al costat de carregaments de fàstic i d'odi i d'embogiments diversos, tant en el confinament al mar com als ports on s'aturen, un mercat global de bordells, inframons i inferns, amb la Segona Guerra Mundial que hi fa de teló de fons esgarrifós. El viatge que narra Nikos Kavadias (1910-1975) és de finals del 1949.

Fraternitats precàries

Avegades, el radiotelegrafista, personatge central i narrador, queda amb el capità a l'hora de la guàrdia -guàrdies

llargues i tedioses -per fer-la petar, per batre's en records i confessions (i amb tot allò que mai es diran, perquè "si esperes que els mariners et parlin, que t'obrin el seu cor, estàs ben posat... La veritat porta malastrugança"). Fraternalitats precàries però imprescindibles. Els diàlegs són engolidors, l'oralitat és deliciosa. Domina una forma de narrar aspra, directa, sense farballs, però alhora amb un sentit poètic carregat de significat, que treu suc de la quisca quotidiana ("L'estel semblava l'ull d'una puta satisfeta. L'altre, el seu macarró, l'hi havia buidat, amb el dit"). I que és implacable en l'autoretrat ("Per als mariners no hi ha infern a l'altra vida. El patim en vida, dins la ferralla. Estem absolts, fem el que fem, abans no se'ns absolgui").

El radiotelegrafista actua de transsumpte lliure i de ficció de l'escriptor, que va vagar la major part de la seva vida per mars i ports fent aquest ofici extingit, ens avisa el traductor, Jaume Almirall. Fa tot l'efecte d'haver fet una feina ingent per traslladar del grec al català -amb tot l'argot peixat de moltes altres llengües i del lèxic mariner- aquesta mena de tsunami ferroç. És cert que el tsunami a estones s'enfanga o es perd. Les desvariejades, els malsons, el cor de veus o el martelleig decadent de la vida al vaixell encomanen una impressió de monotonia al lector. Però són només uns moments.

Amb *Guàrdia* i l'edició dels seus poemes, Club Editor arrodoneix l'obra completa de Kavadias, després d'haver publicat els seus contes, *Li i altres relats*, el 2013. En els poemes -un llibret d'una estètica exquisida- hi he trobat menys interès. Si bé remetent al mateix univers reconeixible, a estones els versos semblen encarcerats, no sé si per la voluntat de respectar la rima.

El radiotelegrafista de *Guàrdia* diu que la veritat porta malastrugança. Però aquí la veritat incomoda i en aquesta nosa prenen una resplendor especial les esclertes d'estima i de pietat, aquest constant jugar amb la por que és, justament, la gràcia. ♦♦

GUÀRDIA
NIKOS KAVADIAS
CLUB EDITOR
TRADUCCIÓ DE
JAUME ALMIRALL
290 PÀG. / 21,95 €

OBRO FIL

MARINA ESPASA

Reactivem els fons editorials!

Som a dos mesos de Sant Jordi i, tot i la incertesa que ja s'ha instal·lat per sempre a les nostres vides, sembla que tindrem Dia del Llibre. No serà com sempre: passarà en espais acotats i controlats, és a dir, que no veurem riades de gent amb roses a les mans ni clavant cops de colze per intentar comprar l'últim llibre de... un moment! ¿Podria ser que la pandèmia, amb tot el patiment que ha comportat i que comportarà, tingui alguna cosa de positiva? ¿No només que no hagi estat especialment dura amb el sector del llibre (tot el contrari) sinó que ajudi a netejar una mica el panorama de novetats publicades? ¿Que les editorials hagin de ser més prudentes i no puguin arriscar-se a inventar-se aquells llibres que només tenien sentit per a un dia de compra embogida?

D'acord, es perdrà la màgia i el passeig i les festes i el sarau, però què me'n dieu d'unes llistes de més venuts amb cara i ulls? Ja no dic plenes d'Elias Canetti o de Robert Musil (és broma), però sense pastissers, presentadors de televisió o youtubers que només hi posaven la cara, potser les llistes s'acostaran més a les d'una societat lectora.

Fa molts anys que rebo els butlletins de novetats editorials i també en fa molts que, a aquestes altures de l'any, ja havia començat el degoteig de títols que era evident que no arribaven ni a passar l'estiu. Aquest cop sembla una mica diferent. Com diu el tòpic, aquesta pandèmia ens brinda l'oportunitat de fer canvis de fons. Doncs només que siguin de fons editorials, ja serà molt. Ara sí que els grans grups i les editorials veteranes no tenen excuses per treballar de debò els títols que donen personalitat a un segell: fer política d'autor, recuperar títols editats en butxaca o reeditar títols fonamentals que han quedat trinxats i oblidats.

Com que la immensa majoria no ho ha fet ens els últims trenta anys, no serà fàcil. Però si no ho fan, ens veurem abocats al de sempre: buscar títols de segona mà en parades de llibre vell o per internet, esperar que l'atzar faci que un jove editor reediti aquest o aquell autor, visitar les biblioteques (encara sort!) i altres activitats que una cultura normal ni tan sols es planteja. A veure si podem evitar aquella sensació que cada generació torna a fer la mateixa feina que l'anterior. ♦♦

L'APARADOR

ARA

BIOGRAFIA

Auschwitz: última...
EDDY DE WIND
La Butxaca

El metge jueu Eddy de Wind explica com va sobreviure l'horror nazi entre el 1943 i el 1945, anys que va passar a Auschwitz, separat de la seva parella, la Friedel. Ella va anar a parar al bloc 10, on es feien els experiments mèdics que van acabar amb la vida de milers de persones.

FICCIÓ

L'instint
ASHLEY AUDRAIN
Columna

La novel·la *L'instint*, d'Ashley Audrain, explora els racons més foscos de la maternitat i la salut mental i confronta els lectors amb la idea que tenim sobre el que podem suportar una dona que se sent contínuament qüestionada i jutjada.

FICCIÓ

La naturaleza de la...
LOUISE PENNY
Salamandra

Els lectors de novel·la negra segueixen amb devoció els casos d'Armand Gamache, ex inspector en cap d'homicidis de la Sureté quebequesa, protagonista absolut de les onze novel·les de Louise Penny. L'última l'acaba de publicar Salamandra i és *La naturaleza de la bestia*.